

**Stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej
w sprawie kryteriów oceny i zasad aplikowania o środki na rozwój OZE w ramach POLiŚ,
oś priorytetowa „Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku”,
Działanie „Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw”**

1. Podział na Poddziałania i Kategorie Interwencji – ustanowienie osobnych budżetów, kryteriów oceny i zasad aplikowania o środki w ramach poszczególnych Kategorii Interwencji

Zgodnie z Projektem POLiŚ z dnia 01.08.2006 celami działania „Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw” są:

1. wzrost produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z OZE,
2. wzrost produkcji biokomponentów wykorzystywanych w paliwach i biopaliwach ciekłych,
3. uruchomienie krajowej produkcji urządzeń do wytwarzania energii z OZE,
4. rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE.

Zdaniem PSEW realizacja tak różnych celów wymaga ustanowienia odrębnych kryteriów kwalifikowalności i oceny projektów dla poszczególnych Poddziałania, a w przypadku Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE” także ustanowienia podziału na poszczególne Kategorie Interwencji, z przypisaniem tym kategoriom stałych budżetów.

Zwiększy to poziom pewności dostępności finansowania "miękkiego" dla inwestorów rozwijających poszczególne sektory energetyki odnawialnej, pozwoli uniknąć konkurencji pomiędzy różnymi typami inwestycji (których obiektywne porównanie, z uwagi na odmienną technologię, różne wielkości projektów, specyfikę ich przygotowania, jest w zasadzie niemożliwe) i pozwoli zapobiec sztucznej rywalizacji o punkty (np. w zakresie liczby tworzonych miejsc pracy, kosztów wytworzenia, etc.). Podział na osobne kategorie umożliwi bardziej adekwatne zdefiniowanie beneficjentów, wydatków kwalifikowanych, a także pozwoli na wypracowanie obiektywnych kryteriów oceny projektów.

2. Zasady udzielania dofinansowania w ramach Działania „Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw”, Poddziałanie „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”

A. Zasady ogólne:

Zasady aplikowania powinny być na tyle czytelne, a kryteria jednoznaczne, by inwestor wiedział czy ma szansę na uzyskanie środków, znał szacunkową wielkość możliwego do uzyskania dofinansowania już w momencie aplikowania o środki i mógł je uwzględnić w strukturze finansowej projektu.

Zdaniem PSEW zasady aplikowania nie powinny prowadzić do dotowania pojedynczych projektów. Rozdział funduszy pomiędzy pojedyncze projekty prowadzi bowiem bądź do dotowania projektów zupełnie nieopłacalnych, które zrealizowane zostaną tylko dzięki uzyskanemu wsparciu, bądź do dotowania projektów w pełni wykonalnych ekonomicznie, które dzięki dofinansowaniu osiągną nieproporcjonalnie duże, dodatkowe korzyści finansowe.

Konkursy powinny odbywać się raz / dwa razy w roku, w oparciu o przygotowane i opublikowane regulaminy, określające: szczegółowe kryteria oceny projektów, procedurę oceny projektów; procedurę odwoławczą; wzory odpowiednich dokumentów (w szczególności wniosek, umowa), zasady rozliczania uzyskanego dofinansowania (w szczególności wzory sprawozdań i wniosków o płatność).

PSEW zdecydowanie popiera prekwalifikację projektów, czyli możliwość weryfikacji przed złożeniem pełnego wniosku (np. na podstawie przesłanej ankiety o projekcie) czy projekt jest

zgodny z celami Działania/Poddziałania/ Kategorii Interwencji i czy ma szansę na uzyskanie wsparcia.

Stowarzyszenie opowiada się również za możliwością przeprowadzania oceny formalnej w tzw. uprzywilejowanym trybie dla wniosków złożonych przed terminem zamknięcia konkursu wraz z wyznaczeniem terminów na usunięcie ewentualnych błędów (rozwiązanie funkcjonuje w SPO WKP Działanie 2.2.1.).

PSEW postuluje wprowadzenie konkretnych, nieprzekraczalnych terminów oceny wniosków i postuluje skrócenie czasu oczekiwania na wyniki konkursu do 30 dni.

B. Kategorie interwencji:

Ponieważ środki na wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł są ograniczone, w związku z powyższym powinny być przeznaczane na technologie, których potencjał rozwojowy jest w Polsce największy i które dają szansę na duże przyrosty mocy w energetyce odnawialnej. Zgodnie z założeniami rządowymi do technologii takich w zakresie produkcji energii elektrycznej należą przede wszystkim biomasa i wiatr oraz energetyka wodna. Dlatego też proponujemy wyodrębnienie następujących, osobnych Kategorii Interwencji w ramach Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”:

- i. Produkcja energii elektrycznej z elektrowni wodnych o mocy poniżej 10 MW,
- ii. Produkcja energii elektrycznej z elektrowni wiatrowych,
- iii. Produkcja energii elektrycznej i ciepłej z biomasy (z wyłączeniem współspalania),
- iv. Produkcja energii elektrycznej i ciepłej przy wykorzystaniu innych technologii (kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych, biogazu, wód geotermalnych, etc).

C. Kryteria kwalifikowalności:

PSEW postuluje pozostawienie minimalnej wartości projektu na poziomie 5 mln Euro, tj. na poziomie zaproponowanym w Projekcie POIiS. Projekty o mniejszej wartości mogą się ubiegać o wsparcie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Taka „linia demarkacyjna” została przyjęta przy tworzeniu Programów Regionalnych i ich budżetów. Projekty o mniejszej wartości nie powinny mieć możliwości aplikowania o środki z dwóch źródeł - zarówno z POIiS, jak i z Programów Regionalnych.

O wsparcie ubiegać powinny się projekty gotowe do realizacji, czyli projekty posiadające określone dokumenty, w których określone etapy przygotowania inwestycji zostały już zakończone. Np.: projekty z zakresu energetyki wiatrowej powinny posiadać: prawo do dysponowania gruntem, zakończone roczne pomiary wiatru, ważne techniczne warunki przyłączenia, promesę koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej, studium wykonalności i projekt techniczny, uzgodnione warunki kupna-sprzedaży energii, raport oddziaływania inwestycji na środowisko. Takie ustalenie kryteriów kwalifikowalności sprawi, że o środki ubiegać się będą projekty w zasadzie gotowe do realizacji w następnym roku, co z kolei spowoduje, że liczba projektów ubiegających się o środki, które spełniać będą formalne wymogi, będzie ograniczona.

PSEW opowiada się również za wprowadzeniem dodatkowych wymogów. Projekty ubiegające się o dofinansowanie w ramach POIiS powinny:

- v. Być budowane w oparciu o nowe urządzenia,
- vi. Prowadzić do tworzenia nowych mocy wytwórczych w energetyce odnawialnej,
- vii. Znajdować się w fazie przygotowania (projekty przed realizacją).

D. Kryteria oceny

Wnioski powinny podlegać ocenie formalnej i techniczno-ekonomicznej. PSEW proponuje, aby w zakresie kryteriów formalnych i techniczno-ekonomicznych bazować na doświadczeniach z SPO WKP Działanie 2.2.1.

Ocena formalna powinna weryfikować czy:

- wniosek o dofinansowanie realizacji projektu został złożony w terminie,
- wniosek o dofinansowanie realizacji projektu został wypełniony zgodnie z instrukcją,

- wniosek o dofinansowanie realizacji projektu posiada komplet wymaganych załączników,
- wersja papierowa wniosku o dofinansowanie realizacji projektu jest zgodna z wersją elektroniczną,
- wydatki kwalifikowane projektu są zgodne z listą wydatków kwalifikowanych,
- projekt jest gotowy do realizacji, tzn. posiada wszystkie wymagane pozwolenia, koncesje, licencje, itd,
- projekt spełnia wymogi kwalifikowalności,
- projekt nie dotyczy działalności wyłączonej z udzielania wsparcia w ramach Poddziałania,
- poziom wsparcia mieści się w poziomie ustalonym dla Poddziałania,
- projekt jest zgodny z przepisami w zakresie pomocy publicznej oraz przepisami BHP.

W zakresie oceny techniczno-ekonomicznej następować powinno sprawdzenie czy:

- projekt dotyczy realizacji nowej inwestycji, tj. inwestycji przyczyniającej się do zainstalowania nowych mocy wytwórczych w energetyce odnawialnej,
- kondycja finansowa wnioskodawcy, oceniona na podstawie wniosku i dokumentów załączonych do wniosku, umożliwia prawidłową i terminową realizację projektu,
- wniosek o dofinansowanie realizacji projektu został złożony przed rozpoczęciem realizacji danej inwestycji (rozpoczęcie realizacji inwestycji oznacza podjęcie prac budowlanych),
- projekt jest wykonalny technicznie: wnioskodawca zapewnia zasoby techniczne, kadrowe i wiedzę umożliwiające realizację projektu oraz jego zakończenie zgodnie z proponowanym harmonogramem i w terminie kwalifikowalności wydatków określonym dla Poddziałania,
- wydatki kwalifikowane są uzasadnione i niezbędne ze względu na osiągnięcie planowanych rezultatów,
- wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane oraz źródła ich finansowania zostały scharakteryzowane w sposób rzetelny i prawidłowy.

Projekty weryfikowane powinny być pod kątem spełnienia wymogów formalnych przez NFOSiGW, zaś ocena techniczno-ekonomiczna mogłaby być wykonywana przez banki. Przy czym projekty skierowane do dofinansowania spełniać musiałyby wszystkie wymogi formalne i techniczno-ekonomiczne. Taki system podziału środków jest całkowicie przejrzysty, eliminuje bowiem problemy, jakie niesie ze sobą ocena punktowa części merytorycznej projektu, która z uwagi na niemożność wprowadzenia mierzalnych i merytorycznie uzasadnionych (tj. prowadzących do osiągnięcia celu Poddziałania) kryteriów oceny z natury rzeczy jest subiektywna i niejednoznaczna. Ocena zgłoszonych projektów sprowadza się do weryfikacji czy spełniają one kryteria formalne i techniczno-ekonomiczne, co dodatkowo skraca czas oceny projektów, ogranicza nakłady osobowe i kosztowe przeprowadzenia procedury. PSEW proponuje zrezygnować z subiektywnej oceny punktowej i tworzenia list rankingowych.

E. Forma wsparcia:

Wsparcie powinno być udzielane w formie dotacji inwestycyjnych.

F. Poziom wsparcia:

Zasady udzielania wsparcia powinny umożliwiać uzyskanie dofinansowania na poziomie na tyle wysokim, by w realny sposób poprawiało ono ekonomikę projektu, a więc zwiększało stopę zwrotu na kapitale własnym inwestora o kilka punktów procentowych.

Pula środków przeznaczonych w danym roku na określoną Kategorię Interwencji powinna być rozdzielana proporcjonalnie do liczby zgłoszonych projektów (spełniających wymogi kwalifikowalności) i ich mocy zainstalowanej, z limitem dofinansowania jaki można otrzymać na każdy zainstalowany MW oraz uwzględnieniem poziomu pomocy publicznej, możliwej do uzyskania ze względu na lokalizację inwestycji i rodzaj beneficjenta, zgodnie z mapą pomocy publicznej dla Polski. Sądzymy, iż taki sposób rozdziału środków jest najbardziej optymalny z punktu widzenia możliwości wsparcia jak największej liczby, jak najbardziej zaawansowanych projektów przy zachowaniu atrakcyjności wsparcia dla każdej dotowanej inwestycji.

PSEW proponuje, by w konsultacji z organizacjami branżowymi ustanowić poziomy maksymalnego do uzyskania wsparcia na zainstalowany MW w ramach poszczególnych Kategorii Interwencji (a więc dla poszczególnych technologii). W zakresie energetyki wiatrowej maksymalny

poziom dofinansowania proponowany przez PSEW to kwota do 500 tysięcy złotych na 1 MW. Poziom ten pozwoliłoby na uzyskanie dofinansowania w wysokości do 10 % całkowitych nakładów inwestycyjnych projektu wiatrowego.

G. Wydatki kwalifikowane:

PSEW proponuje przeniesienie zapisów odnośnie kwalifikowalności wydatków z SPO WKP Działanie 2.2.1.

Zgodnie z zapisami SPO WKP (runda styczeń 2007) wydatkami kwalifikowanymi są wydatki poniesione w okresie realizacji projektu zawartego w umowie o dofinansowanie i nie wcześniej niż po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie.

W szczególności do wydatków kwalifikowanych zalicza się:

- cenę nabycia gruntów do wysokości 10% całkowitych wydatków projektu inwestycyjnego kwalifikujących się do objęcia wsparciem,
- cenę nabycia albo koszt wytworzenia nowych środków trwałych, w tym:
 - budowli i budynków (powinien istnieć bezpośredni związek między nabyciem budynków i budowli a celami projektu),
 - maszyn i urządzeń,
 - narzędzi, przyrządów i aparatury,
 - wyposażenia technicznego dla prac biurowych,
 - infrastruktury technicznej związanej z nową inwestycją, przy czym przez budowę urządzeń infrastruktury technicznej rozumie się urządzenie albo modernizację drogi oraz wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
- cenę nabycia aktywów niematerialnych i prawnych wraz z kosztem ich instalacji,
- koszt instalacji i uruchomienia środków trwałych,
- cena nabycia materiałów lub robót budowlanych, pod warunkiem że pozostają w bezpośrednim związku z celami projektu objętego wsparciem.

H. Beneficjenci

Zdaniem PSEW beneficjentami wsparcia powinny być: przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej z OZE (zarówno duży, średni, mali przedsiębiorcy, jak i mikroprzedsiębiorstwa), jednostki samorządu terytorialnego.

3. Zasady udzielania dofinansowania w ramach Działania „Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw”, Poddziałanie „Uruchomienia krajowej produkcji urządzeń do wytwarzania energii z OZE”

PSEW krytycznie ocenia plan opracowania strategii rozwoju krajowej produkcji urządzeń do wytwarzania energii z OZE i pomysł kierowania znacznych środków z ograniczonej puli funduszy przeznaczonych na zwiększenie generacji energii z OZE właśnie na uruchomienie produkcji urządzeń.

Próba odgórnego ustalania jakie komponenty i zespoły czy jakie urządzenia mają być produkowane w Polsce skazana jest na niepowodzenie i nie zmieni tego nawet oparcie planu o dogłębną analizę rynku. Lokalizacja w Polsce fabryk produkujących urządzenia do produkcji energii z OZE jest w dużej mierze funkcją realizowanych w kraju projektów. Rynek musi osiągnąć pewien poziom nasycenia, aby producenci chcieli i widzieli ekonomiczny sens w lokowaniu inwestycji właśnie w Polsce. Muszą zostać stworzone możliwości zbytu wyprodukowanych urządzeń na lokalnym i regionalnym rynku.

Wdrożenie planu uruchomienia rodzimej produkcji elektrowni wiatrowych wydaje się szczególnie trudne. Pamiętać należy, iż krajowi producenci będą musieli sprostać globalnej konkurencji, co oznacza konieczność zmierzenia się nie tylko z zaawansowaną technologią, ale także licznymi

przewagami konkurencyjnymi - kosztowymi (ekonomia skali, zagwarantowane miejsce w łańcuchu dostaw, etc.) i wynikającymi z różnicowania produktów (oferowanie turbin on-shore i offshore, o mocy od 1 do 3 MW), wieloletniego know-how, udziału w rynku (stałej bazy globalnych klientów), etc. PSEW przypomina, że rodzimi producenci elektrowni wiatrowych – Nowomag i Dr. Ząber - nie wytrzymali tej konkurencji. Oferowane przez nich urządzenia wyparte zostały z rynku przez elektrownie o większej mocy, lepszej efektywności, posiadające innowacyjne rozwiązania w zakresie automatyki, materiałów wykonania, etc., oferowane przez zagranicznych dostawców.

PSEW zdecydowanie popiera ideę wspierania krajowych producentów komponentów i elementów do urządzeń wytwarzających energię z OZE, którzy nawiążą współpracę z producentami elektrowni wiatrowych. Globalnie sektor boryka się bowiem przede wszystkim z problemami na poziomie dostępności komponentów i podzespołów, a nie na etapie montażu urządzeń. Uważamy, że producenci komponentów i części, o których konkurencyjności na rynku decyduje dziś jakość, ale i cena, powinni korzystać przede wszystkim z preferencji podatkowych (ulgi, zwolnienia).

PSEW opowiada się również za wdrożeniem mechanizmów, które zachęcałyby zagranicznych producentów elektrowni wiatrowych do lokowania produkcji w Polsce. Główne mechanizmy wsparcia w tym zakresie mogłyby stanowić zwolnienia i ulgi podatkowe, ale także uproszczone procedury inwestycyjne i preferencyjne zasady prowadzenia działalności np. zbliżone do tych funkcjonujących w Wyłącznych Strefach Ekonomicznych, Parkach Technologicznych czy Przemysłowych. Inwestorom potrzebny jest dostęp do scalonych nieruchomości, w pełni uzbrojonych, z dobrą infrastrukturą komunikacyjną i energetyczną, o uregulowanej sytuacji prawnej, które mogłyby nabyć po korzystnej cenie. Dodatkową zachętę stanowić mogłoby wsparcie administracyjne i finansowe, np.: na pokrycie kosztów inwestycyjnych czy na tworzone miejsca pracy (środki z innych programów operacyjnych, środki regionalne).

Stowarzyszenie gorąco popiera także promocję rozwoju badań i utworzenie zaplecza naukowo-badawczego na rzecz rozwoju przyszłego przemysłu. Uważamy, że niezbędne jest utworzenie sieci jednostek badawczych zajmujących się problematyką OZE oraz włączenie Polski w programy i inicjatywy badawcze podejmowane w Europie, chociażby Platformę Technologiczną dla Energetyki Wiatrowej czy inne projekty badawczo-wdrożeniowe realizowane w ramach 7 Programu Ramowego.

4. Zasady udzielania dofinansowania w ramach Działania „Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw”, Poddziałanie „Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE”

Stowarzyszenie zdecydowanie popiera możliwość uzyskania dofinansowania na rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej na potrzeby przyłączania nowych instalacji OZE.

PSEW sprzeciwia się jednak, aby kryterium oceny projektów w tym zakresie była liczba urządzeń planowanych do przyłączenia do sieci (proponycja MG). To kryterium zastosowane w odniesieniu do inwestycji budowy elektrowni wiatrowych promowałoby instalowanie urządzeń o mniejszej mocy, co z reguły nie jest uzasadnione ekonomicznie i mogłoby prowadzić do niepełnego wykorzystania potencjału wiatrowego wielu lokalizacji.

Zdaniem PSEW przede wszystkim doprecyzowania wymaga jaka część inwestycji w tzw. infrastrukturę towarzyszącą będzie dofinansowywana w ramach Poddziałania „Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE”, a jaka w ramach Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”, gdzie za wydatki kwalifikowane uznawane są koszty finansowania budowy linii energetycznych.

Proponujemy, aby przypisywanie działań i wydatków do poszczególnych Poddziałania następowało w zależności od tzw. miejsca rozgraniczenia stron, którym jest punkt przyłączenia określony w technicznych warunkach przyłączenia (infrastruktura znajdująca się po stronie inwestora finansowana byłaby ze środków „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”, a infrastruktura

znajdująca się po stronie zakładu energetycznego – ze środków Poddziałania „Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE”).

W przypadku projektów, których realizacja wymaga budowy infrastruktury po stronie inwestora i po stronie zakładu energetycznego, przydział środków z obu Poddziałania (na produkcję energii z OZE i na rozbudowę infrastruktury) następowalby jednocześnie tzn. zakwalifikowanie danego projektu OZE do dofinansowania w ramach Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE” powodowałoby jednocześnie zagwarantowanie określonych środków z Poddziałania „Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE”. Inwestor, aplikując o środki z Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”, zaznaczałby czy realizacja projektu wymaga budowy infrastruktury po stronie zakładu energetycznego i czy projekt będzie ubiegał się o dofinansowanie tych działań. Po zakwalifikowaniu projektu do dofinansowania na produkcję energii, inwestor razem z operatorem sieci dystrybucyjnej (do którego sieci dany projekt miałby być przyłączony) występowałby o środki na budowę sieci. Konkursy projektów w ramach tego Poddziałania odbywałyby się odpowiednio później w stosunku do konkursów w ramach Poddziałania „Produkcja energii elektrycznej i ciepła z OZE”.

Stowarzyszenie uważa, że główną przesłanką do stworzenia kryteriów oceny projektów w ramach Poddziałania „Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie OZE” powinien być cel Poddziałania, który rozumiemy jako umożliwienie przyłączenia jak największej mocy w energetyce odnawialnej. Dlatego też proponujemy, aby środki rozdzielane były na planowany do zainstalowania MW, czyli aby budżet podziałania rozdzielany był pomiędzy zgłoszone projekty i liczbę MW, z maksymalną wysokością dofinansowania na każdy zainstalowany MW. Maksymalny poziom wsparcia powinien zostać opracowany w konsultacji z inwestorami i spółkami dystrybucyjnymi.

Beneficjentami wsparcia powinni być: przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła z OZE, przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej i ciepła, jednostki samorządu terytorialnego.

O uzyskanie środków aplikować powinni inwestorzy (przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła z OZE) wraz ze spółkami dystrybucyjnymi (wniosek mógłby zawierać część do wypełnienia przez inwestora i przez spółkę dystrybucyjną). Przyznane danemu projektowi dofinansowanie na budowę sieci po stronie zakładu energetycznego rozdzielane byłoby w proporcji 50%-50% pomiędzy inwestora i spółkę dystrybucyjną. Umowa o dofinansowanie podpisywana byłaby z każdym z Wnioskujących osobno, każdy osobno zobligowany byłby do prowadzenia sprawozdawczości oraz składania wniosków o płatność.